

руб – ивица, крај
вртоглаво – на
 вртоглав начин, од
 чега се глава (мисао)
 врти претерано
 брзо

Стеван Раичковић

Небо

Са мало речи могу се исказати дубока симболичка значења и метафоре за чијим смислом је изазовно трагати.
 И шта још? Ту загонетку одгонетаће ти ова песма.

У тој дубини, плавој
 И без руба,
 Тражио сам, већ одавно,
 Голуба.
 Ал све што се изнад дигло –
 Нестало је.
 Горе су још само плаве
 Боје.
 Тражићу га још по кругу
 Вртоглавом –
 Макар очи изгубио, сâм
 У плавом.

- ◆ Песма *Небо* има само дванаест стихова, али више могућности за тумачења. Да би се потпуно удубио/ла у њен смисао и вишезначност, прочитај песму бар два пута. Потом саслушај (са CD-а) како песму казује драмски уметник. Које те је осећање обузимало док си читao/ла и слушао/ла песму?
- ◆ На шта прво помислиш кад чујеш реч *небо*? Које мисли и асоцијације у теби изазива помисао на небеско плаветнило?
- ◆ Шта мислиш, зашто лирски субјект небо осећа као дубину, а не као висину? Шта за њега представља *дубина љава и без руба*?
- ◆ Где је та дубина: горе високо, ту негде близу његовог погледа или се однекуд створила у песничкој машти?
- ◆ У *шој дубини љавој* лирски субјект је неуморно тражио голуба. Защто голуба а не неку другу птицу? Шта голуб представља?

Прочитај поново стихове:

*Ал све што се изнаг дујло
Несішало је.*

- На кога се та мисао односи?
Каква је судбина успешних и даровитих људи?
- ◆ Зашто лирски субјект трага по небеском пространству сам:
  - а) тако се боље сналази;
  - б) не жели са другима да дели свој доживљај и откриће;
  - в) људи који су му блиски по духу и доживљају света нестали су несхваћени?
- ◆ Прокоментариши понуђене наводе или их допуни својим размишљањима.
У стиховима:
*Тражију ћа још њо крују
Вршојлавом –
Макар очи изљубио, сам
У љавом.*
лирски субјект своје трагање наставља по кругу, и то вртоглавом?
Замисли и опиши такав круг? Протумачи његову симболику.
- ◆ Небеско пространство својом ширином, висином, али и дубином одражава песникове немире и тежње. Хоће ли лирски субјект своје трагање по бескрају наставити или ће од њега одустати? Шта је спреман да изгуби ако не пронађе оно чему упорно тежи? Процени, вреди ли у животу трагати за својим небом и *бескрајним љавим кругом*? Шта све човек на путу до циља мора да поднесе и какве препреке да савлада?
- ◆ Неколико стихова у овој песми имају само по једну реч. Које су то речи? Наведи нека од могућих значења издвојених речи. Шта свака од њих симболизује? Јесу ли међусобно повезане по сличности или по супротности? Нека ти у томе помогну значења у одељку *Појам о њојму под одредницом симбол*.
- ◆ Пронађи и протумачи све метафоре у песми. Коју функцију оне имају?

Стеван Раичковић
(1928–2007), песник и приповедач. Рођен у Нересници код Кучева, у источnoј Србији.

Најпознатије збирке песама: *Песма ћишине*, *Балада о превечерју*, *Камена усјаванка*, *Записи с црном Владимиру*, *Случајни мемоари*, *Точак за мучење*, *Свешт око мене*. Књиге за децу: *Велико двориште*, *Дружина Јог Сунцем*, *Гурије, Крајџара и друге* песме, *Мале бајке...*

ПОЈАМ О ПОЈМУ

РЕФЛЕКСИВНА (МИСАОНА) ПЕСМА

У песми *Небо* своја промишљања о животу, свету и појавама у њему, лирски субјект не изражава непосредно, него своју мисао о томе исказује посредно, и то јаком емоцијом.

Врста ауторске лирике у којој мисли постају предмет најдубљег песниковог доживљаја и покрећу његов унутрашњи свет на размишљања назива се рефлексивна или мисаона песма.

Назив потиче од латинске речи *reflexio*, што у преводу на српски језик значи усмеравање на личне доживљаје, размишљање, промишљање.

Предмет песникова доживљаја и размишљања могу бити различите појаве и области људског сазнања, од свакодневице до филозофије, историје, религије...

СИМБОЛ

Речи *небо*, *јолуб*, *јлаво* и *круї* у песми *Небо* Стевана Раичковића немају основни смисао, него крију дубља, прикривена значења. У овој песми *небо* симболизује испуњеност, духовну слободу, вечност, савршенство, ведрину, радост, *јолуб* је симбол мира, идеала, чежње за слободом, *јлава боја* симболизује пријатељство, чистоту и близрост, а *круї* духовност.

Врста стилске фигуре којом се неки апстрактни појам или појаве замењују конкретним појмом назива се СИМБОЛ.

Назив потиче од латинске речи *symbolon*, што у преводу на српски језик значи знак, ознака; бацати, погађати.

Постоје многобројни појмови, појаве, предмети, биљке и животиње који имају симболична значења.

На пример: *заслава* је симбол државе; *крст* – хришћанства; *јулу* – месец – исламске религије; *ваја* је симбол правде; *јалма* – верности; *маслинова ћранчица* је симбол мира; *ловоров венац* је симбол славе, победе, тријумфа; *јавран* – зла и несреће, *лисица* – лукавства и тако даље.

Ова стилска figura има шире значење од метафоре и алегорије.

ДОМАЋИ ЗАДАТAK

- Научи песму *Небо* напамет. Води рачуна о темпу, тону и паузама. Начином рецитовања изрази њену музикалност и лепоту.